

Bauer Kristóf

Megosztott Európa – A PEW Research közvélemény-kutatásának eredményei

A Pew Research Center 2016 tavaszán közvélemény-kutatást folytatott Európán belül azzal a céllal, hogy átfogó képet kapjanak arról, hogyan vélekedik az európai lakosság napjaink kihívásairól, fenyegetéseiről. A cikk a közvélemény-kutatás eredményeit¹ összefoglalja, melynek főbb megállapításai szerint az európaiak döntően saját belső, nemzeti problémáikat tartják a legfontosabbnak, kritikusak az Európai Unió számos intézkedésével (a menekültválság és a gazdasági válság kezelésével, az Oroszországhoz fűződő viszonytal) kapcsolatban. Ugyanakkor az EU-tól aktívabb nemzetközi szereplést várnak, az „Iszlám Államot” tekintik a legnagyobb fenyegetésnek, míg Oroszország, Kína és az Egyesült Államok nemzetközi befolyását kevésbé látják problémának. Az európaiak pozitívan értékelik a NATO-t, azonban a menekültválság megosztja a kontinenst, és az emberi jogok érvényre juttatásával kapcsolatban is vegyesek a vélemények.

Kulcsszavak: Európai Unió, biztonságpercepció, NATO, külpolitika, közvélemény-kutatás

Bauer Kristóf: *Europe divided – The Results of PEW Research’s public opinion poll*

Pew Research Center conducted public opinion polling in Europe in the spring of 2016 in order to get a thorough look regarding the European public’s view on current threats and challenges perceived. The article summarizes their findings, highlighting that Europeans find their own internal, national problems to be the most important, while they are critical of the European Union’s measures in handling the refugee crisis, the economic crisis and its relations with Russia. At the same time they expect a more active international role from the EU, perceive the “Islamic State” as the primary threat to them, while Russian, Chinese and American influence is not seen as a threat. NATO enjoys a positive view, while the refugee crisis divides the continent and opinions are also mixed of promoting human rights.

Keywords: *European Union, security perception, NATO, foreign policy, public opinion poll*

Nemzeti vagy nemzetközi aktivitás?

A felmérés nyomán ellentmondásos képet kapunk arról, hogy miközben az európaiak jelentős része befelé fordulva saját problémáira keresne megoldást és saját országát gyengébbnek látja, mint korábban, az uniótól mégis aktívabb nemzetközi szerepvállalást,

1 Bruce STOKES, Richard WIKE, Rhonda STEWART: [Europeans Face the World Divided](#) [online], 2016. 06. 13. Forrás: Pew Research Center [2016. 09. 11.].

komolyabb befolyást várna. Az Európai Unió tíz tagországából hét esetében a lakosság több mint fele úgy érzi, hogy országának a saját problémáival kellene foglalkoznia, más országokat pedig hagyni, hogy maguk oldják meg saját problémáikat. Öt országban a lakosság kicsit több mint 50%-a véli úgy, hogy országuk külpolitikájának a saját érdekeiket kell képviselnie, még akkor is, ha a szövetségeseik ezzel erősen ellenkeznek. Azok, akik úgy gondolják, hogy a kormánynak a nemzeti kihívásokkal kell foglalkoznia, sokkal valószínűbb, hogy azzal is egyetértenek, hogy a nemzeti érdekeket kell képviselni a nemzetközi partnerek véleményétől függetlenül.

1. ábra: Sok európai a saját országának problémáival foglalkozna

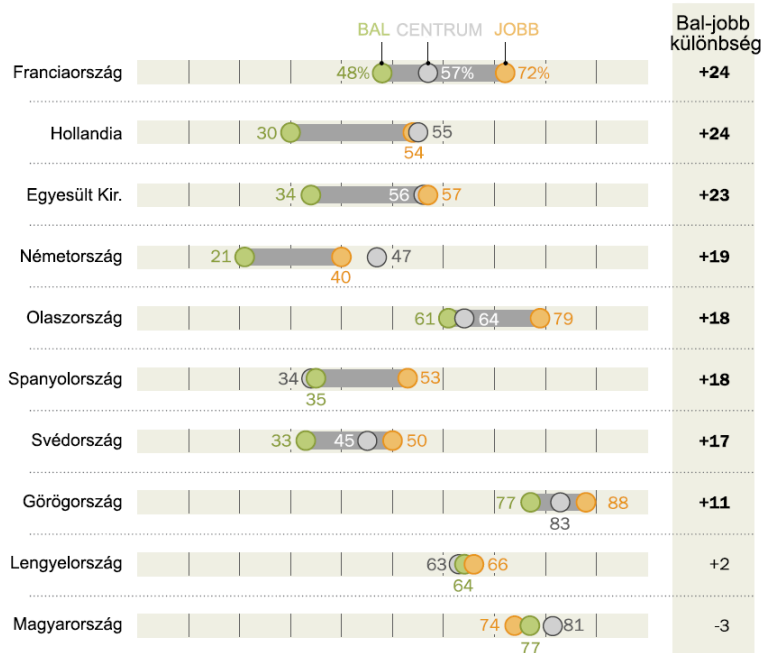
Az elmúlt évek válságjelenségei, különösen gazdasági téren majdnem minden országban a csökkenő nemzetközi befolyás és önbizalom képét alakították ki. Csak a német és lengyel lakosság gondolja úgy, hogy országuk fontosabb szerepet tölt be a nemzetközi szinten, mint tíz évvel ezelőtt. Ezzel szemben sok görög, olasz, spanyol és francia gondolja úgy, hogy országuk kevésbé prominens, mint tíz éve.

2. ábra: „Országunk kisebb nemzetközi szereppel bír, mint 10 évvel ezelőtt.”

A nemzetközi nyitottság a pártok és ideológiák melletti elkötelezettség alapján jelentkezik. A legtöbb országban a jobboldali érületűek nagyobb arányban támogatják, hogy az ország a belső problémákkal foglalkozzon, mint a baloldali érületűek. Ugyancsak inkább a politikai jobbra jellemző az, hogy olyan külpolitikát szeretnének folytatni, ami az ország érdekeit szolgálja, akkor is, ha azt a szövetségesek elítélik.

Ez az ideológiai különbség a jobboldali és baloldali politikai pártokra szavazók között is megjelenik. Az euroszkeptikus brit UKIP szavazóinak 85%-a ért egyet azzal, hogy a belső problémákra kell fókuszálni, míg a Munkáspárt szavazóinak csupán 39%-a. Franciaországban a Nemzeti Frontra szavazók 83%-a „befelé forduló”, míg a Szociáldemokrata Pártot támogatóknak csupán 48%-a. Németországban a nemzeti elsőbbséget preferálók 65%-a szimpatizál az euroszkeptikus Alternative für Deutschlanddal, míg ez csupán 32% a Szociáldemokrata Párt esetében. Ezzel korrelál, hogy a UKIP szavazók 85%-a, az FN szavazók 68%-a támogatna olyan külpolitikát, mellyel a szövetségesek nem értének egyet.

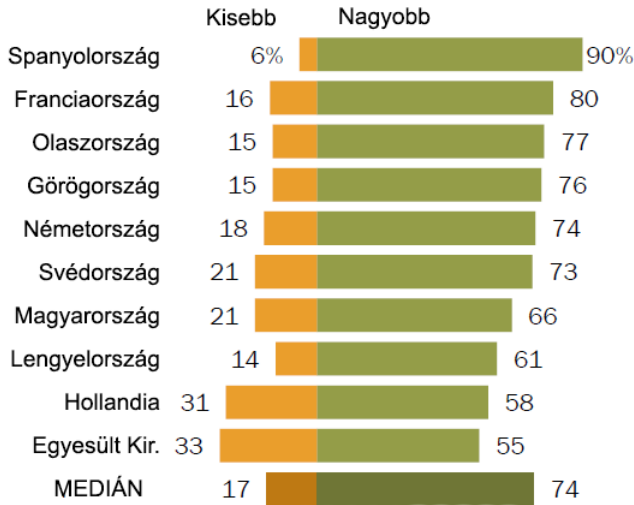
3. ábra: „Országunk a saját problémáival foglalkozzon, és hagyjunk másokat megoldani a sajátjukat.”

Azonban az európaiak nem fordítanak háttérrel a világnak. Kritikával illetik, ahogy Brüsszel a menekült- és migrációs válságot, a gazdasági válságot vagy Oroszországot kezeli, ugyanakkor elismerik az Európai Unió egyre növekvő nemzetközi súlyát, és azt támogatják, hogy vegyen aktívabban részt a világ eseményeiben. A nemzetközi kereskedelemben és gazdaságban való részvétel is erős támogatást élvez, és az európaiak kötelességüknek érzik a fejlődő országoknak való segítségnyújtást.

Az európaiak egyetértenek abban, hogy az EU-nak aktívabb szerepet kellene vállalnia a nemzetközi rendszerben, és a lakosság 51%-a pozitívan gondol az unióra. A tíz országban végzett felmérés mediánja alapján a lakosság 74%-a támogatná azt, hogy Brüsszel nagyobb szerepet vállaljon a nemzetközi ügyekben. Görögországban, Olaszországban, Spanyolországban és Franciaországban, ahol a többség úgy véli, hogy országuk veszített nemzetközi súlyából, mindegyik esetben több mint a lakosság kétharmada támogatja azt, hogy az EU nagyobb felelősséget vállaljon a világ körül.

A Pew Research független amerikai kutatóintézet, önmeghatározása szerint a tények megismerését célzó „fact tank”, amely azon munkálkodik, hogy olyan közpolitikai kérdésekről, a hozzájuk kapcsolódó percepciókról és trendekről tájékoztassa a lakosságot, amelyek befolyásolják a világot, azonban nem fogalmaz meg szakpolitikai ajánlásokat. A központ közvélemény-kutatásokat, demográfiai kutatásokat, tartalomelemzéseket és egyéb adat alapú társadalomtudományi kutatásokat folytat.

Az EU-nak kisebb vagy nagyobb nemzetközi szerepet kellene vállalnia?

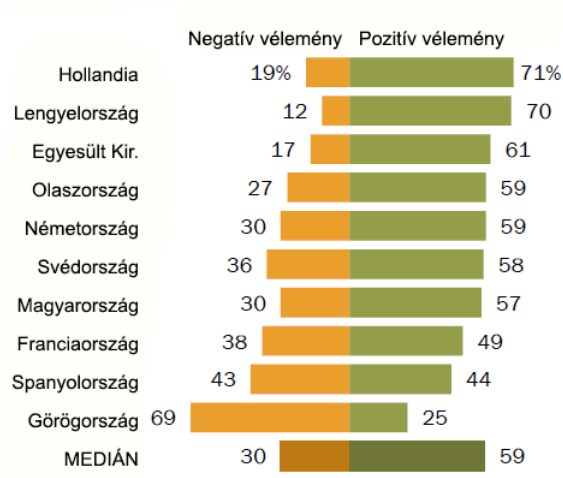
4. ábra: „Az EU-nak kisebb vagy nagyobb nemzetközi szerepet kellene vállalnia?”

A multilateralizmus megítélése

A kutatást, melynek „Europeans Face the World Divided” című kutatási jelentése 2016 nyarán jelent meg, az intézet kutatói 2016. április 4. és május 12. között végezték a PEW globális attitűdfelmérésének részeként. A közvélemény-kutatásban az Európai Unió tíz tagállama szerepelt, a részt vevő országok összlakossága az EU lakosságának 80%-át teszi ki. A lekérdezést az egyes országokban 1000 fős anonim mintában, 18 évnél idősebb megkérdezettek körében, telefonos vagy személyes interjú formájában hajtották végre. A mintavétel módszere az egyes országokban eltérő lehetett.

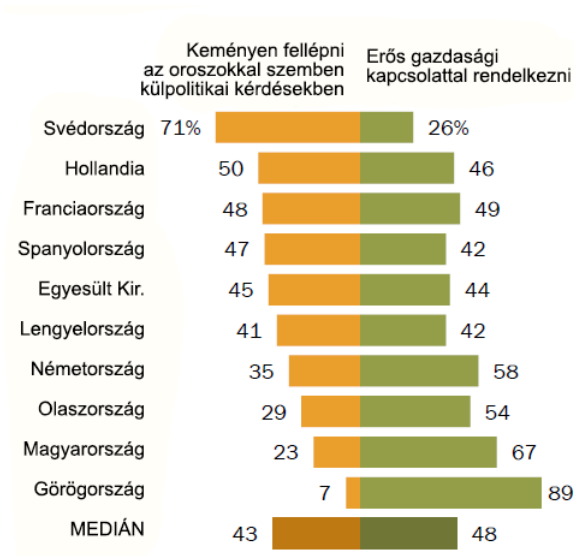
A nemzetközi szervezetek közül az ENSZ élvezi a legnagyobb támogatást, amit a NATO és az EU követ. Az európaiak többsége, 66%-a kedvezően tekint az Egyesült Nemzetek Szervezetére, azonban ez 2011 óta csökkenően van. Az ENSZ támogatása nem függ meghatározóan politikai meggyőződéstől: Németországban inkább a baloldal, míg Franciaországban inkább a jobboldal szimpatizál a szervezettel.

A NATO-ra az európai válaszadók 59%-a tekint pozitívan. A legnagyobb támogatást Hollandiában és Lengyelországban, míg a legalacsonyabbat Görögországban élvez a szövetség. Az ENSZ-hez hasonlóan az ideológiai különbségek alapján nem lehet előre jelezni a NATO-val kapcsolatos hozzáállást.

5. ábra: Az európaiak többségének kedvező a NATO-ról alkotott véleménye.

Ugyanakkor az európaiak nincsenek megelégedve az Európai Unió intézkedéseivel, többek között a menekültválság kezelése (a görögök 94%-a, a svédek 88%-a, az olaszok 77%-a), az Oroszországgal szembeni politika (a görögök 69%-a, a franciák 53%-a, a magyarok 52%-a) és a gazdasági válság kezelése terén (a görögök 92%-a, az olaszok 68%-a, a franciák 66%-a).

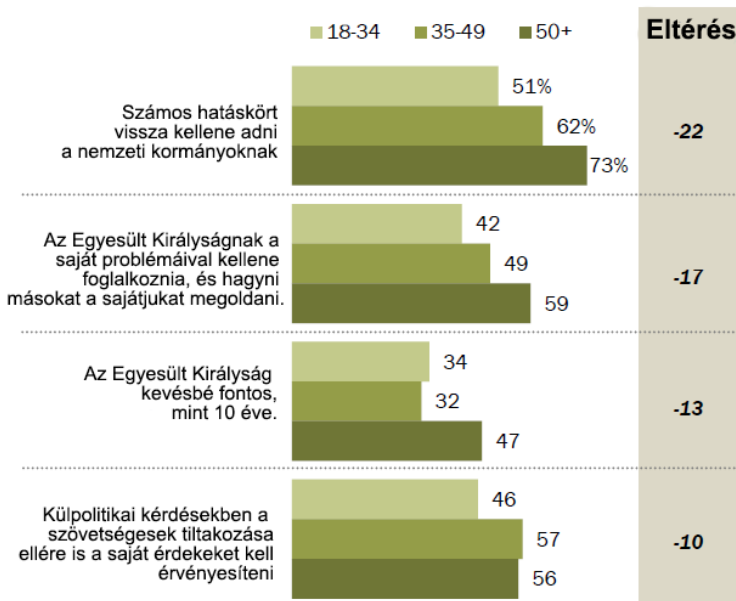
6. ábra: „Mi a fontosabb az Oroszországgal fennálló kapcsolatban?”

A német-francia megosztottság és brit kettősség

Több mint ötven éve írták alá a Franciaország és Nyugat-Németország közötti közeledés egyik szimbólumát, az Élysée-szerződést, azonban a mai napig láthatunk különbségeket a két nemzet világnézetében, sőt a felmérés tanulságai szerint az utóbbi évek eltérő irányban befolyásolták azt. A németek biztosak Németország szerepében a nemzetközi szinten, kifelé tekintenek, eltökéltek a multilateralizmus és a világgazdaságban való részvétel mellett. A franciák pesszimisták az ország helyzete és relatív gyengülő nemzetközi pozíciója miatt, befelé tekintenek, és aggódva figyelik a globalizációt, illetve a szövetségesekkel való együttműködést.

A németek többsége úgy gondolja, hogy országuk nagyobb szerepet játszik a világban, mint tíz évvel ezelőtt – ezzel szemben a franciák többsége ennek ellenkezőjét érzékeli. A német lakosság több mint fele pozitív véleménnyel van az EU-ról, a franciák csupán 38%-a, a németek nagy többsége ugyancsak üdvöztőnek gondolja a világgazdaságban való részvételt, míg a franciáknak csupán 51%-a gondolja így.

Az Egyesült Királyság lakosai körében – mint azt a 2016. június 23-i Brexit-népszavazás kapcsán is tapasztalhattuk – erőteljes generációs szakadék látható a már említett kérdések tekintetében. Az idősebb generáció 59%-a szerint a belső problémákkal kellene foglalkozni, ez az arány a fiatalok körében 42%. Az idősek 73%-a több kompetenciát viszszavenne az EU-tól, míg a fiatalok 51%-a tenne hasonlóképpen. A fiatalok általánosságban pozitívabb jelenképpel rendelkeznek.

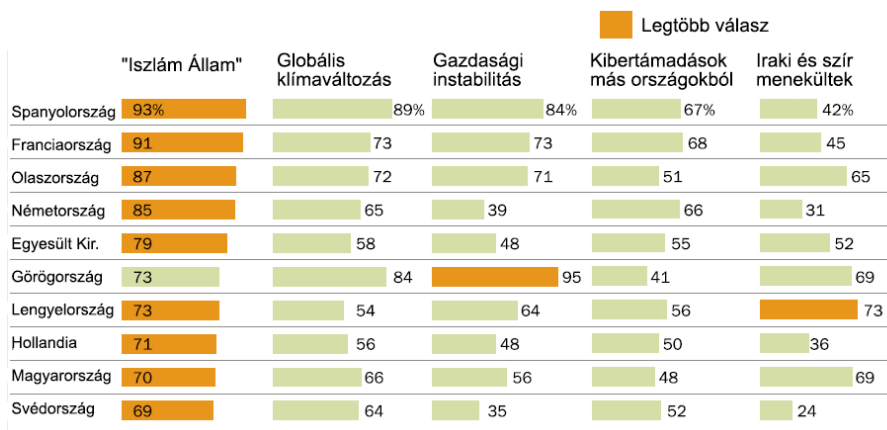

7. ábra: Az Egyesült Királyság lakossága életkor alapján megosztott a globális elköteleződést illetően

Fenyegetések érzékelése

A nemzeti problémák elsőbbsége nem azt jelenti, hogy az európaiak nem érzékelnek nemzetközi kihívásokat, fenyegetéseket. A válaszadók többsége egyetért abban, hogy az Iszlám Állam súlyos fenyegetést jelent országuk számára, és Görögországon kívül mindegyik ország az Iszlám Államot (ISIS) nevezte meg legsúlyosabb fenyegetésnek.

A menekültválság is sok embert aggaszt Európában, de a kihívás percepciója nem egységes a kontinensen. Három schengeni határállamban, Magyarországon, Görögországban és Olaszországban a többség azon a véleményen van, hogy a menekültek beáramlása Szíriából és Irakból súlyos fenyegetés az országukra, míg az egyébként kisszámú menekültet vagy bevándorlót fogadó Lengyelországban a fenyegetéspercepció távol áll a probléma valós méretétől, és a menekülteket a vizsgált országok közül a legnagyobb arányban (73%) látja fenyegetésnek. Ehhez képest Németországban vagy Svédországban, ahol migrációs célszágként valóban aránytalanul nagy a bevándorlás, csupán a lakosság harmada gondolja így.

8. ábra: „Melyek az ország számára a legfontosabb fenyegetések?”

Az is kiderült a felmérésből, hogy Európán belül a jobboldali pártokat támogatókat nagyobb aggodalommal tölti el a kihívás, valamint hogy korreláció van az oktatás és a menekültválság percepciója között: a magasabb végzettségűek általában kisebb fenyegetésnek gondolják a menekülteket.

	Alacsonyabb végzettségűek %	Magasabb végzettségűek %	
Egyesült Kir.	62	30	-32
Hollandia	42	24	-18
Svédország	29	13	-16
Franciaország	49	36	-13
Németország	38	27	-11
Spanyolország	45	36	-9

9. ábra: A kevésbé iskolázottak tartják inkább fenyegetésnek a menekülteket.

(Csak a statisztikailag szignifikáns különbségeket feltüntetve. A magasabb végzettség középfok feletti.)

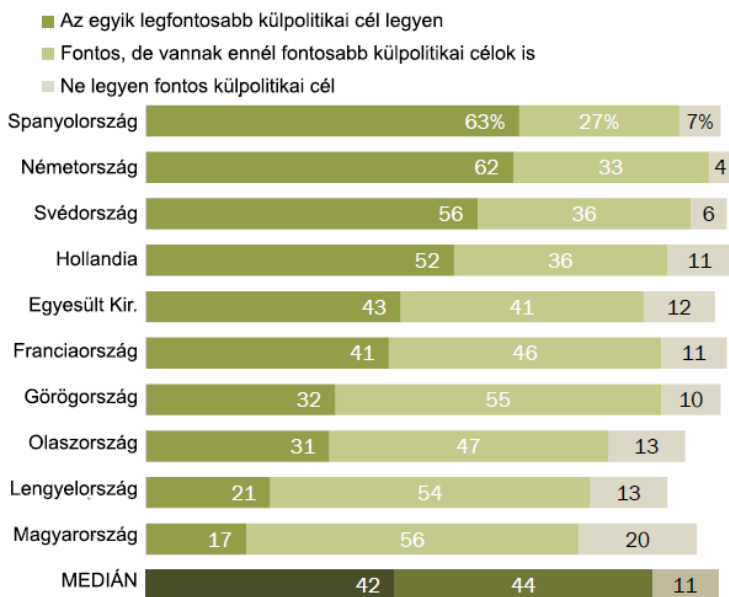
Az Oroszországgal fennálló feszült viszonyt, Kína nagyhatalomként való megjelenését és az Egyesült Államok befolyását Európa kisebb jelentőségű fenyegetésnek gondolja. Kiemelkedő e kérdésekben a lengyel vélemény, ahol a lakosság 71%-a jelölte meg Oroszországot súlyos fenyegetésnek, a többi ország átlag egyharmadával szemben. Amikor a kutatók arról kérdezték a résztvevőket, hogy politikailag és gazdaságilag melyik régió fontosabb, az Egyesült Államok vagy Ázsia, sokan még mindig az előbbit választották. E téren kiemelkedik Olaszország és Lengyelország: mindkét ország lakosságának 60%-a gondolja fontosabbnak az Egyesült Államokkal fennálló gazdasági viszonyt. Németország és Svédország, a két diverzifikáltabb gazdaság megosztott a kérdésben. Európában megnőtt a klímaváltozás mint fenyegetés percepciója is.

10. ábra: Az európaiak szerint az ún. „Iszlám Állam”, a globális klímaváltozás és a gazdasági instabilitás a legsúlyosabb fenyegetések.

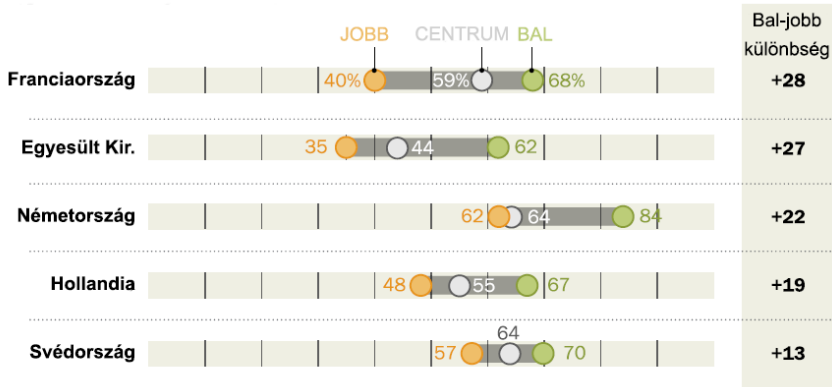
Emberi jogok és nemzetközi segélyezés

A külpolitika területén az emberi jogok érvényesülésének elősegítéséről megoszlanak a vélemények a felmért országok között. Spanyolország, Németország, Svédország és Hollandia lakosainak több mint fele gondolja úgy, hogy az emberi jogok érvényesítésének elsődleges külpolitikai prioritásnak kell lennie, míg a magyarok, görögök, lengyelek és olaszok úgy gondolják, hogy az emberi jogok fontosak, de egyéb külpolitikai célok fontosabbak.

11. ábra: „Az emberi jogok promotálása a világban...”

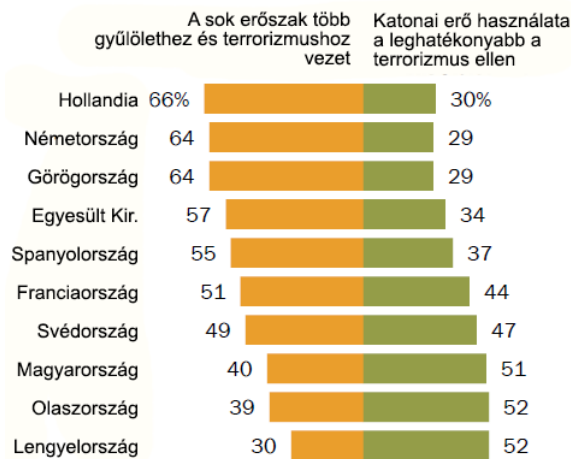
Az európaiak támogatják a fejlődő országok fejlesztési célú segélyezését, hét országban ez az uralkodó nézet a lakosságok körében. A kivételek közé tartozik Görögország, Magyarország és az Egyesült Királyság. A felsőoktatásban részesültek és a fiatalok nagyobb arányban támogatják a fejlesztési segélyezést, ugyanez igaz a baloldali szemléletűekre: az Egyesült Királyságban például a Munkáspártot támogatók 60%-a, míg a UKIP-et támogatók 19%-a, a Konzervatívok 37%-a ért egyet a fejlődő országok segélyezésével.

12. ábra: „Országunk támogassa a fejlődő országokat segélyekkel.”

Európai „hard power”

Az európaiak alig támogatják a kemény hatalmi eszközök, például katonai erő alkalmazását a nemzetközi kapcsolatokban. Összességében alacsony az elköteleződés a védelmi kiadások növelése (a támogatók mediánja 33%), illetve katonai eszközök bevetése mellett (a támogatók mediánja 41%) – annak ellenére, hogy elsődleges fenyegetésként jelölték meg az Iszlám Államot. Ez annak is köszönhető, hogy a hollandok 66%-a, a németek és görögök 64%-a fél attól, hogy az erőteljes katonai válasz csupán rontana a helyzeten, mivel az csak „gyűlölethez és még több terrorizmushoz” vezetne. Ezt ellensúlyozandó a lengyel, magyar és olasz válaszadók közel fele úgy gondolja, hogy a katonai erő bevetése a terrorizmus elleni fellépés legjobb módja.

13. ábra: „Melyik állítás áll Önhez közelebb azzal kapcsolatban, hogy a terrorizmus ellen erőszakot alkalmazzanak?”

A politikai hovatartozás is erősen befolyásolja a katonai erő bevetésével kapcsolatos nézeteket. Olaszországban, Svédországban, Franciaországban és Spanyolországban az ideológiai jobboldalhoz tartozó emberek közel fele támogatja a katonai beavatkozást, míg a baloldaliak attól tartanak, hogy az erőszak alkalmazása még több erőszakhoz vezetne. Különbség figyelhető meg az iskolázottság tekintetében is: a középfokú vagy alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők valószínűbb, hogy támogatják a beavatkozást, mint azok, akik magasabb végzettséggel rendelkeznek.